

Penelope sleeps

METTE EDVARDSEN &
MATTEO FARGION

De nulgraad van theater

Pieter T'Jonck
Gezien op 14 mei 2019
Kaaitheater, Brussel
Kunstenfestivaldesarts

Le degré zéro van theater of opera, zou dat bestaan? Hoe zou dat eruit zien? Theatermaakster Mette Edvardsen komt er, met de muzikale steun van componist en multi-instrumentalist Matteo Fargion en zangeres Angela Hicks dicht bij in 'Penelope sleeps'. Daarbij doe je zelf ongemerkt het halve werk...

15 MEI 2019

Het publiek zit niet in de zaal, maar in een halve cirkel op banken op het podium. Het kijkt zo naar een wit en leeg podium, met de duistere leegte van de zaal als achterdoek. Een vreemde situatie is dat: je neemt de plaats in die gewoonlijk aan de performer toebehoort. Je ervaart voor één keer wat het zijn moet om de verwachtingen die de zaal uitstraalt op je te voelen afkomen.

Op dat podium liggen drie mensen, op hun rug, ver van elkaar. Ze vormen samen een grote driehoek. Mette Edvardsen neemt eerst het woord. Bijna toonloos vertelt ze hoe ze bij een bezoek aan haar vader en zijn vrouw terugviel in haar vroegere rol als kind. Als ze een spin ontdekt in haar kamer roept ze hem erbij om die te vangen. Je volgt haar woorden, in drie talen dan nog wel, mee op een scherm dat tussen de podiumlijst hangt. Het vraagt haast geen inspanning om te volgen, maar wat de personages beleven moet je wel zelf tussen de regels zoeken, want Edvardsen stuurt je niet.

Dat is anders bij sopraanzangeres Hicks. Zij neemt al zingend over van Edvardsen. Toch is ook daar 'drama' afwezig. Haar stem beweegt op en neer, kabbelend op het ritme van de woorden. Haar lied gaat over momenten waarop je elk besef van tijd verliest, het ogenblik tussen dag en nacht waarop je gedachten wegdeemsteren. Nu komt het tekstscherm wel goed van pas, want in zang verlies je snel de draad van een verhaal. Misschien speelt Matteo Fargion dan al mee op zijn harmonium, maar ik herinner het me niet precies. Je raakt heel snel in het soort dromerige toestand waar de zangeres het over heeft.

Er volgen nog vele verhalen, nu eens gezongen -op het einde een enkele keer als een duet-, dan weer gesproken, soms met, soms zonder muzikale begeleiding. Het gaat lang over spinnen en hoe ze een web weven. Die weetjes lopen haast ongemerkt over in het verhaal van Penelope, de vrouw van Odysseus. Tijdens de tien jaar afwezigheid van haar man hield ze alle troonpretendenten op afstand

met de belofte dat ze haar keuze zou maken eens het lijkkleed van haar schoonvader afgewerkt was. Maar heimelijk ontdeed ze elke nacht het werk van de dag. Dan verspringt het verhaal naar een relaas over weven en over het kleuren van garen. Zo komt er nog veel meer voorbij. Je kan het achteraf ook allemaal nog eens nalezen in een boekje met tekst en partituren.

Is dit theater? Is dit opera? Of is het een genre dat we nog niet kennen?

Al die fragmenten zijn losjes naast elkaar geschikt, met veel witruimte. Is dit theater? Is dit opera? Of is het een genre dat we nog niet kennen? Edvardsen gewaagt van een ‘essay’. Dat lijkt wel een goede omschrijving. Ook het essay is zo’n onvatbaar genre, waarin alles mogelijk is, en niets noodzakelijk, maar dat toch, hoe willekeurig ook, een moeilijk te pakken gedachte of gevoel even laat oplichten.

Hoe dan ook gaan je gedachten op aangeven van de liederen en verhalen al snel alle kanten op, als een vlieg die je aandacht voortdurend afleidt. Je verliest alle besef van tijd, net zoals het eerste lied het beschrijft. Grappig is een vondst net voor het einde van het stuk: een kleine, scherp zoemende drone verschijnt plots, als zo’n lastige vlieg. Hij landt even op Edvardsens hand en verdwijnt dan de zaal in. Het is een mooi beeld voor wat theater kan zijn: een gedachte die de makers lastig valt als een vlieg tot ze hem vangen loslaten in de zaal.